

Recenzja rozprawy doktorskiej

mgr. Artura Dziambora

pt. Kreowanie wizerunku Donalda Trumpa w latach 2014 – 2019

I. Podstawowe dane o rozprawie

Przedstawiona do oceny rozprawa doktorska mgra Artura Dziambora stanowi efekt wieloletnich badań naukowych prowadzonych przez Autora. Ma ona wielowątkowy charakter i analizuje proces kreowania wizerunku politycznego najpierw kandydata w wyborach a później głowy państwa z różnych perspektyw. Konsekwentnie zachowuje jednak główny wątek badań dotyczący procesu kształtowania i ewolucji wizerunku polityka na użytek konkretnych potrzeb politycznych.

Tytuł dysertacji doktorskiej mgra. Artura Dziambora *Kreowanie wizerunku Donalda Trumpa w latach 2014 – 2019* sformułowany został poprawnie. Zakres tematyczny dociekań prowadzonych w rozprawie oraz ich przedmiot również nie budzą wątpliwości. Cezury chronologiczne pracy określone zostały precyzyjnie. Zawierają się w przedziale lat 2014 – 2019. Treść merytoryczna rozprawy wykracza wprawdzie poza górną cezurę, jednakże można uznać to za przemyślane posunięcie. Ramy terytorialne nie zostały wskazane, lecz w kontekście tytułu należy uznać wymiar prowadzonych dociekań ze względu na ogólnoświatowe zainteresowanie osobą prezydenta Stanów Zjednoczonych Ameryki za ponadnarodowy i globalny.

Przyjęta w rozprawie perspektywa badawcza oraz zastosowane metody statuują pracę w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauki o polityce i administracji. Tak też wynika z deklaracji Autora rozprawy zawartych zarówno we *Wstępie* jak i kolejnych rozdziałach pracy.

II. Merytoryczna ocena rozprawy

a. Założenia pracy, cele badawcze, hipotezy

Praca stanowi politologiczne studium z zakresu kreowania wizerunku politycznego. W pracy pojawiają się, co jest oczywiste, liczne wątki badawcze charakterystyczne dla innych dyscyplin naukowych. Szczególnie nauki o komunikacji społecznej i mediach oraz z zakresu nauk prawnych. Znacznie wzbogaca to wielostronne ujęcie głównego problemu badawczego i stwarza możliwość dokonania wszechstronnej analizy badanych zjawisk i procesów. Wielodyscyplinarność w podejściu do niektórych wątków podjętych w pracy należy uznać za jej ważny atut.

b. Struktura pracy

Praca ma bardzo przejrzystą i czytelną strukturę. Zawiera ponad 370 stron podzielonych na wstęp, cztery rozdziały i zakończenie. Uzupełnieniem całości są spisy tabel, rycin bibliografia oraz streszczenia w języku polskim i angielskim.

Dwa pierwsze rozdziały mają charakter wprowadzający. Pierwszy dotyczy teorii marketingu politycznego. Zawiera również teoretyczne podejście do kwestii *produktu politycznego*, kreowania wizerunku polityka oraz kreowania oferty wyborczej w kontekście marketingowych strategii komunikacyjnych. Najbardziej interesujące ustalenia, moim zdaniem, znalazły się w ostatnim podpunkcie rozdziału dotyczącym miejsca i roli mediów w procesie wyborczym.

Rozdział drugi dotyczy specyfiki amerykańskiego systemu wyborczego. Jest to wyraźnie rozdział wprowadzający do głównego obszaru badawczego, ale jego umieszczenie w pracy uważam za bardzo dobry pomysł. Z jego treści dowiadujemy się jak funkcjonuje system prezydencki w USA i na czym polega specyfika prezydenckich kampanii wyborczych w tym kraju.

Kolejne dwa rozdziały są już ściśle związane z tematem dysertacji i to ich treść stanowi o osiągnięciu naukowym A. Dziambora.

Z treści rozdziału III dowiadujemy się nieco o wcześniejszej, przed zaangażowaniem się w politykę, działalności Donalda Trumpa, ale przede wszystkim poznajemy mechanizmy rządzące w polityce amerykańskiej na poszczególnych etapach rywalizacji wyborczej. Najbardziej interesująca jest ta część pracy, która dotyczy roli mediów społecznościowych w kampanii prezydenckiej D. Trumpa na tle innych działań marketingowych. W tej części pracy upatruję największy wkład Doktoranta w poznanie naukowe rzeczywistości politycznej, nie tylko współczesnej Ameryki.

Kolejny, ostatni rozdział zawiera analizę prezydentury Donalda Trumpa. I znowu, jak w rozdziale poprzednim, analiza jest prowadzona z punktu widzenia marketingu politycznego i wykorzystaniu mediów w kampaniach politycznych. Oczywiście ze szczególnym uwzględnieniem mediów społecznościowych.

Poszczególne części dysertacji posiadają podobną objętość. Rozdziały liczą od 62 do 75 stron. W każdym wykorzystano zbliżoną liczbę pozycji źródłowych, literatury i odsyłaczy, co wyklucza przypadkowość konstrukcji dysertacji i potwierdza z góry przemyślany jej charakter. Jest to dobra rekomendacja warsztatu metodologicznego mgr Artura Dziambora.

Autor zawarł w pracy liczne tabele (17) i ryciny (62), co bardzo wzbogaca dysertację a w wielu przypadkach stanowi bardzo ważną, integralnie związaną z prowadzoną analizą część dociekań naukowych.

c. Wykorzystana literatura przedmiotu

W dysertacji wykorzystano bogatą literaturę przedmiotu. Wykaz bibliograficzny obejmuje 270 pozycji. Do tego prawie drugie tyle opracowań, które odnalazł i wykorzystał Doktorant w internecie. Szkoda, że nie dokonano w dysertacji tradycyjnego podziału bibliografii na źródła, opracowania zwarte, artykuły naukowe i internet. Może, dla przejrzystości spisu bibliograficznego, warto było wyodrębnić literaturę anglojęzyczną.

Brakuje w bibliografii wykazu licznie wykorzystywanych w dysertacji raportów. Odwołanie do nich znajdziemy natomiast w wielu miejscach dysertacji. Na szczególne podkreślenie zasługuje wysiłek Doktoranta włożony w dobór materiałów i źródeł wykorzystanych w pracy. Wśród pierwszych wspomnieć należy o raportach instytucji opiniotwórczych, takich jak np.: Pew Research Center, Knight Foundation, Gallup Institute

American Views 2020: Trust, Media and Democracy, Knight Foundation, Gallup Institute. Te wykorzystane w pracy przez mgra A. Dziambora to np.:

- *Covering President Trump in a Polarized Media Environment*, Pew Research Center,
- *An examination of the 2016 electorate*, Pew Research Center,
- *Behind Biden's 2020 Victory*, Pew Research Center,
- *Charting Congress on Social Media in the 2016 and 2020 Elections*, Pew Research Center,
- *News Coverage of the 2020 presidential Election*, Institute for Social Research - University of Michigan,
- *In Election 2020, how did the media, electoral process fare? Republicans, Democrats disagree*, Knight Foundation.

Natomiast wśród drugich podczas miejsc zajmują media społecznościowe.

Należy zwrócić uwagę, iż wykorzystana w rozprawie literatura przedmiotu w znakomitej większości dotyczy kwestii teoretycznych i ogólnych. Oznacza to, iż Autor musiał przyjąć konstrukcję pracy, w jej zasadniczej części, wypełnić głównie na podstawie samodzielnie prowadzonych badań naukowych oraz analizie, chociażby przywołanych wcześniej, źródeł. Oznaczało to konieczność sformułowania wielu hipotez badawczych i samodzielnej ich weryfikacji poprzez analizę głównie pierwotnych źródeł. Jest to niewątpliwie wkład Doktoranta w poznanie naukowe obszaru w którym prowadzi swoje dociekania naukowe.

d. Problematyka i usytuowanie dysertacji w literaturze przedmiotu

Naukowe znaczenie podejmowanej w rozprawie problematyki trudne jest do przecenienia. Postać, a precyzyjniej wizerunek medialny prezydenta Donalda Trumpa uczynił go jedną z najbardziej rozpoznawalnych a jednocześnie barwniejszych osób światowej polityki. Wyjaśnienie tego fenomenu, czy chociażby przybliżenie jego natury, stanowi poważne wyzwanie badawcze. Odzwierciedleniem tego stanu rzeczy jest zainteresowanie Donaldem Trumpem nie tylko mas mediów, lecz także środowisk naukowych. Dysertacja ma, nie tylko na gruncie krajowym, charakter pionierski.

e. Metodologia badań

W dysertacji przyjęto perspektywę behawioralną. Przez jej pryzmat dokonano doboru metod badawczych. Doktorant sięgnął m.in. po analizę instytucjonalno – prawną i systemową, metodę komparatywną, historyczną oraz decyzyjną. Wskazanie na etapie początkowym pryzmatu prowadzenia postępowania badawczego może uchodzić za potwierdzenie świadomości doktoranta wyboru kierunku prowadzonych poszukiwań.

Głównym celem badawczym pracy, jak deklaruje A. Dziambor, jest identyfikacja metod budowania wizerunku politycznego, jakimi posłużył się Donald Trump w czasie kampanii wyborczej oraz podczas piastowania urzędu, wraz z analizą wpływu podejmowanych działań na zdobycie poparcia politycznego. I drugi cel prowadzonych badań, to rozpoznanie grupy decydentów w zakresie kreowania wizerunku D. Trumpa i strategii ich działania oraz wpływu tych działań na wynik wyborów prezydenckich.

Doktorant sformułował również trzy tezy pomocnicze :

1. *Proces kreowania wizerunku politycznego, rozpatrywany w całości jako ciąg przyczynowo-skutkowy, wpływa na elementarne aspekty życia każdego obywatela.*
2. *Wizerunek nowego polityka na scenie można zaplanować i wykreować, przy użyciu odpowiednich narzędzi zaczerpniętych z marketingu ekonomicznego.*
3. *Media obok polityków i obywateli są aktywną stroną, mającą wpływ na proces wyborczy.*

Stanowiły one kanwę do dociekań naukowych i sformułowania poniższych hipotez:

Hipoteza I: Wskutek zmian technologiczno-cywilizacyjnych nastąpiła dezaktualizacja terminu produkt polityczny, ustępując miejsca terminowi produkt medialny.

Hipoteza II: Różnica między terminami produkt polityczny i produkt medialny polega na występowaniu odrębnych decydentów w zakresie procesu kreowania wizerunku politycznego.

Zwraca uwagę sprawność z jaką doktorant posługuje się indukcją oraz dedukcją, tak retrogresywną jak i progresywną. Analizy osadzone zostały jak to ujął doktorant „w przenikających się rzeczywistościach polityczno-medialnych, z zastosowaniem teorii marketingowych”.

f. Wyniki przeprowadzonych badań

Wyniki przeprowadzonych badań zostały zaprezentowane w ostatniej części dysertacji *Zakończeniu*, ale znajdujemy je także w kolejnych rozdziałach i podrozdziałach. Ze względu na strukturę pracy, głównie w dwóch ostatnich częściach rozprawy. Autor stwierdza, iż założone hipotezy zostały w trakcie badań zweryfikowane pozytywnie. Nie ma niestety takiej wyraźnej konkluzji w podsumowaniu dysertacji. Czytelnik musi śledzić uważnie kolejne etapy badań i często dopowiadać lub domyślać się konkluzji.

W *Zakończeniu* mamy znacznie więcej wniosków i konkluzji dotyczących aspektów teoretycznych prowadzonych rozważań, niż tych dotyczących istoty i specyfiki badań. Nie mniej jednak konkluzje i wnioski również w *Zakończeniu* znajdujemy. Są one przedstawione w sposób czytelny, jednoznaczny i, znając treść dysertacji, dobrze uargumentowany. Sądzę, iż Autorem kierowała chęć uniknięcia powtórzeń i stąd wynika oszczędność w podsumowaniu wyników badań i odniesienia ich do założeń teoretycznych poczynionych na wstępie dysertacji.

Potwierdzona dogłębными badaniami i dobrze uzasadniona jest końcowa konkluzja mgra A. Dziambora, że *przy wystąpieniu odpowiedniego bodźca media mogą stać się odrębnym decydem w zakresie kreowania wizerunku kandydata i jego zaistnienia bądź marginalizacji.*

Doskonale potwierdzają tę tezę wyniki badań prowadzonych przez Doktoranta na potrzeby dysertacji. Stwierdza on, iż wpływ mediów na procesy wyborcze w zakresie oddziaływania na decyzje społeczne poprzez określoną strategię przyjętą wobec danego produktu politycznego jest niemierzalny, ponieważ nie można mu przypisać konkretnej miary. Stąd wniosek, iż każda kampania na rzecz konkretnego kandydata kieruje się własnymi prawami i ma swoistą specyfikę. Analizę tej specyfiki mgr A. Dziambor w sposób rzetelny, dogłębny i kompetentny przeprowadził analizując konkretne studium przypadku. To fenomen polityczny Donalda Trumpa.

g. Oryginalność problemu badawczego

Przeprowadzone przez mgra A. Dziambora badania i przedstawione w dysertacji ich wyniki oraz wnioski stanowią istotny wkład w rozwój naszej dyscypliny. Wzbogacają i uzupełniają wiedzę na temat roli i znaczenia mediów, w tym mediów społecznościowych, w kształtowaniu

postaw i zachowań obywateli w sferze polityki. Autor wyraźnie wskazuje nie tylko na mechanizmy towarzyszące temu zjawisku, ale przede wszystkim ostrzega przed związanymi z nowymi technologiami skutkami społecznymi. Manipulacja opinią społeczną jest coraz łatwiejsza i daje praktycznie nieograniczone możliwości wpływania przez ośrodki medialne, w tym media społecznościowe, na nasze życie, nie tylko polityczne.

h. Uwagi szczegółowe

Stylistycznie i ortograficznie język pracy jest poprawny. Zdarzają się w pracy niewielkie błędy stylistyczne, literowe i interpunkcyjne. Uwagę zwraca również, w niektórych częściach dysertacji, niestaranna redakcja. Zdarzają się również błędy w przypisach. Nie utrudnia to płynności narracji, ale w przypadku przygotowania tekstu do druku, do czego zachęcam, należy przeprowadzić znacznie bardziej staranną korektę.

Wtręty typowo publicystyczne stanowią rzadkość, co jest niewątpliwą zaletą dysertacji. Podobnie jak i bardzo urozmaicony i barwny styl wywodu, który zachowuje jednak normatywny charakter przekazu właściwy dla standardów naukowych.

III. Konkluzje

Konkludując, uważam, że przedstawiona do oceny dysertacja mgra Artura Dziambora napisanej pod kierunkiem dr hab. inż. Piotra Kwiatkiewicza, prof. UAM w Instytucie Nauk o Polityce i Administracji, stanowi oryginalne i ważne osiągnięcie naukowe. Jest także potwierdzeniem rozwoju naukowego Doktoranta.

Oceniona powyżej rozprawa doktorska magistra Artura Dziambora stanowi samodzielne, oryginalne rozwiązanie problemu naukowego i w pełni odpowiada wymogom stawianym przez *Ustawę z dnia 14 marca 2003 roku o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki*. Dysertacja, ze względu na podjętą problematykę, podejście metodologiczne oraz zastosowane metody badawcze mieści się w dyscyplinie nauki o polityce i administracji. Stanowi oryginalny i nowatorski utwór naukowy, w którym potwierdzona została ogólna wiedza teoretyczna doktoranta z zakresu nauk o polityce. Wyczerpuje też

wymagania art. 13 *Ustawy z dnia 14 marca 2003 roku o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki* (Dz. U. z 2003 r. Nr 65, poz. 595 z późn. zm.). W związku z tym wnoszę o dopuszczenie Pana magistra Artura Dziambora do kolejnego etapu postępowania w przewodzie doktorskim.

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Artur Dziambor', is written in a cursive style.